

21 oktober 2026

Remissvar från Sveriges Stadsmissioner

Remissyttrande över Promemorian Åtgärder för att öka antalet registrerade i Kammarkollegiets register för idéburna organisationer.

Riksföreningen Sveriges Stadsmissioner samlar på nationell nivå den lokala Stadsmissionen i Göteborg, Kalmar, Skåne, Stockholm, Sörmland, Umeå, Uppsala, Västerås, Örebro och Östergötland och arbetar för människor som lever i utsatthet och utanförskap i Sverige. Tillsammans bedriver vi professionell social omsorg, utbildning och arbetsintegration på 40-talet orter runt om i Sverige och möter 5000 - 7000 människor dagligen.

Sveriges Stadsmissioners utgångspunkter för yttrandet

Stadsmissionen är en idéburen organisation som arbetar för att skapa ett mänskligare samhälle där alla har makt att forma sina egna liv och är delaktiga i samhället. Detta gör Stadsmissionen genom att bedriva professionellt socialt arbete, utbildning och arbetsintegration utifrån en kristen värdegrund som värnar om alla människors lika värde och rättigheter oberoende av livssituation. Utifrån denna värdegrund har samhället ett ansvar att stötta vid utsatthet, särskilt barn, oavsett juridisk status.

I sitt uppdrag utgår Stadsmissionen från FN:s deklaration om mänskliga rättigheter och Barnkonventionen om barnets rättigheter och värnar om alla människors lika värde, oavsett livssituation.

Sammanfattning av Sveriges Stadsmissioners yttrande

Sveriges Stadsmissioner är positiva till ett register över idéburna aktörer i välfärden som är ett resultat av utredningen Idéburen välfärd 2019:56. Förslagen som lämnades hade till syfte att stärka välfärden i Sverige genom att förbättra idéburna organisationers förutsättningar att bidra till samhällsutvecklingen och välfärden som röstbärare och utförare.

Även om intentionen var tydlig och bra uppstod i realiteten en del hinder för att registret ska kunna utgöra den funktion som var tänkt. Värdet för både idéburna och offentliga aktörer uteblev i och med registrets utformning och krav. Register var tänkt att underlätta för offentliga aktörer att hitta idéburna aktörer, möjliggöra för ökad samverkan och främja reserverade upphandling (LOU) och valfrihetssystem (LOV) till idéburna aktörer. Värdet för de idéburna aktörerna var att minska de administrativa kraven vid bland annat reserverad upphandling.

Översynen av registret för idéburna organisationer som nu genomförts för att utvärdera villkoren, analysera behovet av ändringar i regelverket och föreslå åtgärder för att öka antalet registrerade idéburna organisationer i registret, är ett viktigt steg. Dessvärre kvarstår dock flera hinder och farhågor trots de nya förslagen, ett av de tydligaste är koncerninterna värdeöverföringar, som borde vara fullt tillåtna. Men även att organisationer inom civilsamhället som bedriver välfärdsverksamhet om än inte som huvudsyfte bör kunna registrera sig i registret. Även motiv eller värden för att öka antalet registrerade idéburna organisationer saknas.

Utveckling av Sveriges Stadsmissioners yttrande

4.1 Fler idéburna organisationer ska kunna registrera sig

Förslag: Idéburna organisationer som inte bedriver eller har för avsikt att bedriva offentligt finansierad välfärdsverksamhet ska kunna registrera sig i registret för idéburna organisationer.

Sveriges Stadsmissioner avstyrker detta förslag i sin nuvarande utformning med motiveringen att det inte löser de hinder som idag finns. Inga hinder överkoms och motivet för att utöka registret till att även omfatta idéburna organisationer som inte bedriver eller har för avsikt att bedriva välfärd fyller ingen funktion så länge värdeöverföring till dessa inte anses vara tillåtna överföringar. Organisationens huvudsakliga syfte ska vara att tillhandahålla en allmännyttig välfärdstjänst.

Det finns behov av att kunna registrera en organisation vars syfte inte huvudsakligen är välfärdsverksamhet, men som behöver registreras för att möjliggöra tillåtna värdeöverföringar mellan organisationer inom samma "koncern". Idag innebär en begränsning, att eventuella överskott i en idéburen organisation som är registrerad, inte får överföras till en ideell moderorganisation som inte är registrerad, ett reellt hinder. Hade en registrerad organisation som bedriver välfärdsverksamhet kunnat göra en värdeöverföring till en registrerad välfärdsorganisation som inte bedriver välfärd, hade detta hinder överkommit.

Begränsningen om värdeöverföringar ska bidra till att säkerställa att överskott från offentligt finansierad välfärdsverksamhet inte används för kommersiella intressen, vilket är rimligt. Men föreningar i civilsamhället är inte kommersiella bolag därför träffar denna begränsning fel.

Dock finns ett behov att kunna registrera en organisation vars huvudsyfte inte är välfärdsverksamhet. De stora resurser som idag krävs för att starta verksamheter inom offentligt finansierad välfärd kräver både stor kompetens, ett starkt kapital och en långsiktighet i risktagande. Även om det är möjligt för nya enskilda aktörer att starta upp småskaliga verksamheter lokalt så är det knappast möjligt för mer omfattande verksamheter så som inom social och individomsorg, vård eller skola. Aktörer som har förmåga att starta sådana är redan etablerade aktörer med grundläggande stabilitet och struktur vilket kan vara ex barnrättsorganisationer, patient- eller brukarorganisationer, församlingar eller samfund, idrotts eller friluftorganisation. Dessa har i sig ett annat huvudsyfte än att utföra offentligt finansierad välfärd men sådan verksamhet kan för dem vara ett led i att uppfylla sitt grundsyfte vilket i sig har en allmännyttig karaktär.

Med föreslagen ändring blir det inte möjligt för en moderorganisation att tillfälligt tillskjuta medel för uppstart av sådan verksamhet och sedan återfå dessa då

verksamheten uppnått ekonomisk bärighet. Det försvårar för aktörer som inte är vinstdrivna då de har mer begränsade förutsättningar att kapitalisera långsiktiga satsningar på investeringsmarknaden.

Flera hinder som uppkommer till följd av de krav på tillbörliga värdeöverföringar, löses därför inte med förslaget. Därtill saknas värdet eller nyttan för idéburna aktörer som inte bedriver eller har för avsikt att bedriva välfärd, att registrera sig. Redan idag finns flera register/sammanställningar över civilsamhällets organisationer och fler är förslagna och under bearbetning. Det blir inte rimligt för sektorn att finnas med i flera olika register/sammanställningar eftersom det innebär både administrativa kostnader och registerkostnader, utan några direkta fördelar eller värden.

4.2 Begränsningen om värdeöverföringar ska inte omfatta aktörer som inte bedriver offentligt finansierad välfärdsverksamhet

Förslag: Idéburna organisationer som inte bedriver eller har för avsikt att bedriva offentligt finansierad välfärdsverksamhet ska inte omfattas av begränsningen om värdeöverföringar

Sveriges Stadsmissioner avstyrker detta förslag, med motiveringen att förslaget inte löser de hinder som finns idag. Hade värdeöverföring möjliggjorts mellan registrerade organisationer som bedriver eller har för avsikt att bedriva välfärd och de registrerade organisation som inte bedriver eller har för avsikt att bedriva välfärd, hade ett hinder överkommit. Men så är icke fallet. Som framkommer av vår motivering på förslag 4.1, ser inte Famna eller våra medlemmar värdet av att registrera organisationer som inte bedriver eller har för avsikt att bedriva välfärd.

Om värdeöverföringar skulle tillåtas mellan en organisation som bedriver eller har för avsikt att bedriva välfärd och en organisation som inte har sådan avsikt skulle istället en begränsning kunna införas som innebär att begränsningarna följer med det överförda kapitalet, dvs inte omfattar hela den mottagande verksamhetens tillgångar.

4.3 Registret ska innehålla fler uppgifter

Förslag: Registreringen ska omfatta:

- uppgift om vilken verksamhet den idéburna organisationen bedriver,
- information om huruvida den idéburna organisationen bedriver eller har för avsikt att bedriva offentligt finansierad välfärdsverksamhet, och
- den idéburna organisationens huvudsakliga verksamhetsorter. Kammarkollegiet ska på sin webbplats tillhandahålla information om innehållet i registret.

Sveriges Stadsmissioner tillstyrker delvis förslaget. Uppgift om vilken verksamhetstyp en organisation bedriver eller har för avsikt att bedriva samt organisationens huvudsakliga verksamhetsorter är viktiga då det kan bidra till att möjliggöra för offentliga aktörer att hitta idéburna aktörer som bedriver välfärd. Detta efterfrågades redan när registret ursprungligen togs fram, därmed tillstyrker vi detta.

Men vi *avstyrker* dock den andra punkten, informationen om huruvida den idéburna organisationen bedriver eller har för avsikt att bedriva offentligt finansierad välfärdsverksamhet, med hänvisning till vår argumentation i förslaget 4.1.

4.4 Tiden för begränsningen om värdeöverföringar efter avregistrering ska kortas ned

Förslag: Tiden som begränsningen om värdeöverföringar fortsätter att gälla vid avregistrering ska kortas ned från fem till tre år.

Sveriges Stadsmissioner avstyrker detta förslag, med motiveringen att förslaget fortsatt innebär en betungande uppgift för små aktörer samtidigt som det ökar risken för missbruk vilket i sig på lång sikt kan undergräva förtroendet för registret och därmed drabba de seriösa aktörerna. Det bör istället övervägas att korta tiden ännu mer för de som kan visa att de gjort en tillåten överföring i de fall det finns tillgångar.

Efterkontrollen bör därför knytas till kvarvarande ekonomiska värden, inte till en schablonmässig tidsperiod. En organisation som efter avregistrering visar att medel och tillgångar som genererats under registreringstiden har använts för det allmännyttiga ändamålet eller överförs till en tillåten mottagare bör kunna befrias från begränsningen i förtid. Om organisationen däremot behåller sådana värden bör begränsningen och uppgiftsskyldigheten fortsätta att gälla till dess att organisationen visar att värdena har disponerats på ett tillåtet sätt.

Registreringsmyndigheten ska ges mandatet att besluta att begränsningen upphör när organisationen visat att den inte längre innehar tillgångar som omfattas av begränsningen.

4.5 Skyldigheten att årligen rapportera värdeöverföringar ska tas bort

Förslag: Skyldigheten för en idéburen organisation att skriftligen varje år lämna uppgifter om värdeöverföringar ska tas bort.

Sveriges Stadsmissioner tillstyrker förslaget, att årligen rapportera värdeöverföringar är administrativt betungande för både Kammarkollegiet och de idéburna organisationerna. Det är av stor vikt att den administrativ bördan är proportionerlig i relation till risker. Vi vill samtidigt påminna om att flera hinder och farhågor kvarstår vad gäller möjlig efterlevnad av krav på tillbörliga värdeöverföringar, i relation till idéburna organisationers huvudsyfte som inte bör försvåras.

Ett alternativ till en sådan redovisningsskyldighet kan vara att myndigheten i stället vid närmare kontroll i sin tillsyn kan välja att begära in underlag för att granska affärshändelserna. Det skulle ge myndigheten större frihet i sitt arbete med registret och möjliggöra en mer behovsanpassad och riskbaserad tillsyn. En sådan ordning bedöms vara både tillräcklig och proportionerlig för att säkerställa efterlevnaden av reglerna.

4.6 Straffbestämmelsen för överträdelser av begränsningen om värdeöverföringar tas bort

Förslag: Straffbestämmelsen för överträdelser av begränsningen om värdeöverföringar ska tas bort.

Sveriges Stadsmissioner tillstyrker förslaget med motiveringen att nuvarande regelverket inte är proportionerligt i förhållande till den frivilliga registreringsmöjligheten.

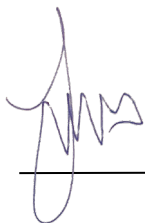
Straffbestämmelsen utgör en alltför ingripande åtgärd för ett register som i sig inte ger några direkta fördelar vad gäller möjligheten att delta i offentliga upphandlingar eller erhålla olika former av bidrag. Administrativa åtgärder vid överträdelse är tillräckliga och otillåten värdeöverföring är i många fall straffbara enligt annan lagstiftning.

4.7 En idéburen organisation som gör överföringar i strid med begränsningen om värdeöverföringar ska avregistreras

Förslag: En idéburen organisation som gör värdeöverföringar i strid med begränsningen om värdeöverföringar ska avregistreras. Om det är tillräckligt får registreringsmyndigheten i stället meddela varning.

Sveriges Stadsmissioner tillstyrker förslaget som vi anser vara proportionerligt i förhållande till registrets nytta. I övrigt hänvisar vi till motivering i förslag **4.6**

Sveriges Stadsmissioner

Jonas Rydberg, Generalsekreterare